

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

15

EGÅ
VED ÅRHUS
ungdoms
højskole

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

Egaa-Bogen

Elevforeningens Narskrift

1976

Indhold

En hilsen.	4
»De økologiske ti minutter« og »Den lille husholdning«.	5
Den globale virkelighed.	10
Først ska' du dans' mæ' din bedstemor.	13
To dage i september.	19
Samtale med en kendt institution.	23
Marxisme.	27
Skolens generalforsamling.	35
Nyt byggeri - nye muligheder.	37
Teologen der valgte efterskolen.	41
10 års jubilarer.	44
Nyt fra Egå Elevforening.	46
En vandrebojs historie i 25 år.	48
Forskelligt.	50
Elever januar-maj 1976.	52
Elever august-december 1976.	54
Regnskaber.	56

En hilsen

Så er året næsten gået. Et år med forskellige oplevelser for hver af os, der sender denne hilsen og for hver af jer, som modtager den. Minder vælter frem, men dem må vi ikke fortabe os i.

Vi må videre. Sagt med Benny Andersens ord i sidste del af digtet »Morgenhymne«.

»Du er dømt til at leve!
Du må ikke kassere din skæbne
tværtimod tage den på dig
Fyld den ud
som din hud
Bid livet i låret
Find fremtiden frem
Rul med planer og visdomsord
for i dag skal der sørme leves!«

Erik Pill Christensen Mette Formann Henning Gregersen

Lisbeth Hansen Else Jensen Gunhild Skovmand Jensen

Inge-Lise Ravn Jürgensen Bo Kjems Kjeld Krarup

Elna Marie Madsen Elo Madsen Birgit Mahler

P. Leth Mygind Birte Nørgård Lisbeth Svendsen

Irene Søndergaard Ove Sørensen Else Vestergaard

Mogens Vestergaard

„De økologiske ti minutter” og „Den lille husholdning”

I foråret 1976 lavede vi på lærermøderne en nyskabelse, som vi kaldte »de økologiske ti minutter«. Baggrunden var, at vi alle mere eller mindre følte et behov for at orientere os indenfor økologi. De økologiske problemer rykker nærmere på os alle, hvad enten vi vil indrømme det eller ej, og de er slet ikke til at overse på en højskole som vores. Dels fordi så mange af vores elever er interesserede i økologi, men dels også fordi det kræver holdningsændringer hos os alle, hvis vi skal gøre os håb om at finde løsninger på problemerne. Holdningsændringer kommer ikke dumpende på en gang – der må først mere viden til, og derefter skal tingene prøves i praksis, og hvor kan man egentlig gøre det bedre end på en højskole?

Vi var enige om at problemerne omkring energi, ressourcer, forurening og økologi måtte tages alvorligt hos os, men følte, at vores viden var alt for spredt og ville derfor som forsøg starte hvert lærermøde med »den lille ugentlige dosis«. Jeg lagde ud – og skulle starte med at snakke om »den lille husholdning«. Det kan synes lidt underordnet, så længe problemerne er så store, som de er, men det er vel et spørgsmål, om vi kan sidde med hænderne i skødet og vente med at lægge vores livs- og forbrugsvaner om, til vi bliver pisket til det, eller vi skal indse nødvendigheden nu – og dermed give os tid til at oparbejde nye værdier og muligheder og genopdage gamle, som har været ved at gå i glemmebogen. Derfor må det lille plan – den lille husholdning med.

Vores husholdning består af to børn og to voksne, og i takt med at vi har prøvet på at sætte os ind i problemerne omkring økologi har vi forsøgt at drage nogle konsekvenser i vores eget forbrug. Det går ikke altid lige let.

Lad os starte med maden. Det er en umulighed, at alle slags mennesker på jorden skal spise samme slags mad, som vi gør i Danmark – dertil er ressourcerne alt for utilstrækkelige. Dermed er ikke sagt, der ikke er mad nok i verden, for det er der. Der findes så meget mad, at hvis bare vi kunne »nøjes« med den standard, vi havde i 1960 i Danmark, ville alle munde i verden kunne mættes; så meget korn produceres der idag til hvert eneste menneske, og dog sulter 400–500.000.000 af jordens men-

nesker. Det er ikke engang et spørgsmål om at vi skal være vegetarer alle sammen, det er slet ikke nødvendigt, vi skal bare til at fordele maden lidt bedre. Der tales om at u-landene skal gøres selvforsynende med hensyn til fødevarer. Det er krav vi ikke stiller til os selv. Danmark importerede i 1976 protein til foder, der ville kunne dække 9.000.000 menneskers årlige proteinbehov, mens dansk eksport kun svarede til ca. 6.000.000 menneskers behov. Det samme forhold er gældende for resten af Vesteuropa, der har stor kornimport og altid har haft det. Når vi ikke har hørt så meget om det, skyldes det, at Europa har købekraften og dermed retten.

For at være solidariske i vore spisevaner burde vi spise

50 % mere brød og kornprodukter

45 % mindre kød, fisk og æg

40 % mindre fedt

100 % flere grøntsager, bær og frugt

50 % flere kartofler

50 % mindre sukker, slik, sodavand m. m.

– samme mængde mælk og mælkeprodukter som i dag.

Det er jo noget af et sammentræf, at ovenstående ændring i spisevaner ville glæde de fleste kostforskere og helseprofeter inderligt – her ville være nok af protein, vitaminer, mineraler, plantefibre m. m. og fedt og sukkermængde ville være reduceret betragteligt. Billigere er det jo også, så der er vel slet ingenting at diskutere – eller er der?

Praksis er jo netop noget andet end teori, og når vi er omgivet af pølsevogne, bagerforretninger, kræsenhed, slikbutikker, grillbarer og dårlige vaner, er det lidt sværere end på papiret.

Hos os startede vi hårdt ud og lavede middagsretter af linser og grøntsager og vi syntes egentlig selv, det smagte helt fint, men det gjorde børnene ikke. Linser blev til: »æh, skal vi have linser idag«. Så prøvede vi lidt anderledes, lavede sammenkogte retter af kød, grøntsager og lidt linser. Ingen protester. Så satte vi gradvis linsemængden op, og snakkede meget med børnene om grundene til at gøre det, og så gik det fint. Vi fandt ud af, at der findes utroligt mange slags linser og bønner, og at de smager forskelligt og egner sig til forskellige retter. Vi gik uden om de dyre helsekostforretninger og fandt en lille libanesisk butik, hvor priserne var lave, fordi maden ikke var helsekost, men normal, billig mad indkøbt til fremmedarbejdere. Til børnenes begejstring begyndte vi at spise mere grød – mindst en gang om ugen – ikke hvid risengrød, derimod grød af andre kornsorter f. eks. byg eller boghvede. Vi holdt op med at

spise bagerbrød og gik over til at klare os med rugbrød og hjemmebagt groft brød.

Vi dyrker selv grøntsager, så mange vi kan. De smager bedre end de købte, er billigere og sundere (ingen kunstgødning, men indbygget motion) og endelig får man glæden ved at dyrke dem.

Omkring grøntsager er vores generation nok for forvent. Jeg kan huske de første appelsiner, ananas, bananer o.s.v. der kom til landet efter krigen, og den begejstring de vakte. Nu har vi vænnet os til at det er en naturlig ting, at vi skal have adgang til alverdens grøntsager og frugt – og på alle årstider, men er det egentlig rimeligt?

Hvorfor skal der bruges energi på at transportere grøntsager den halve klode rundt for vores skyld? Hvorfor skal vi kunne spise jordbær ved juletid? Er det, når det kommer til stykket, ikke bare grov forkælelse, vi giver os selv på den måde? Kan vi ikke lige så godt »nøjes« med de grøntsager, der passer for vores klima, og spise »årstidens grøntsager«, som man tidligere sagde. Der er jo nok af dem.

Vi kan måske opdage, at vore nære omgivelser er langt rigere på muligheder, end vi nu er vænnet til at se. Vi skal bare lære at følge med i årstiderne, og hvad årstiderne giver. Her om efteråret finder vi svampe. På højskolens græsplæner har vi fundet champignons, støvbolde og blækhatte. Længere væk har vi fundet kantareller og rørhatte. Sidste år spiste vi svampene efterhånden som vi fandt dem, men hvis der bliver mange i år, vil vi nok prøve at tørre nogle, så vi kan have glæde af dem over en længere periode.

Tørring er i det hele taget en spændende og energibesparende opbevaringsform. Vi har prøvet den med planter og har lavet urtete til årets brug. Igen måtte vi til at lære ting påny. Min botanikviden var meget mangelfuld, men nu hjælper det – og det bedste af det er, at det sker i samarbejde med børnene. Vi har også så småt overvejet at tørre æbler. Hvert år ser vi bunker af æbler rådne op rundt omkring – de kunne tørres og f. eks. anvendes i müsli eller som erstatning for sukkerslik. Urter til krydderi har vi tørret med held, men det er selvfølgelig ikke alting, der lykkes i første omgang. I år tørrede jeg nogle rønnebær for at prøve dem i brødbagning. Det gjorde man tidligere i Sverige for at drøje på melet, men smagen blev os for bitter i de færdige brød. Måske skulle bærrerne have haft frost først? Måske skulle mængdeforholdet være anderledes? Vi må prøve igen.

Et andet problem vi prøver at arbejde med i den lille husholdning er vores affald. Vi sviner jo rent ud sagt med affaldet. Madrester pakkes ind i tungt nedbrydelige plasticposer og transporteres til lossepladser

til fornøjelse for rotter og mus – det kan bruges til kompostfremstilling i stedet. I den forbindelse kan det være på sin plads at erindre om, at vores rige del af verden bruger lige så meget kunstgødning på græsplæner, golfbaner og kirkegårde som 70 % af verdens fattigste lande bruger til den jord de skal leve af. Det kan ikke være rimeligt. Vi må til at arbejde med og lære noget om kompostfremstilling i stedet. Det kræver selvfølgelig, at man sorterer sit affald og har en ekstra spand stående til køkkenaffaldet, men særligt besværligt er det såmænd ikke.

Hvad med papiraffaldet? Vores papirforbrug er enormt, og det går ud over klodens skove. Noget kan genbruges, hvis vi sorterer det fra, d.v.s. det kan omdannes til papir igen. Andet kan uden videre bruges flere gange. Et stykke papir har to sider, og er kun den ene brugt, er der vel ingen grund til at smide det væk. Konvolutter kan også bruges igen, man skal bare have lidt klisterpapir ved hånden.

Vi er blevet opdraget til at ting skal være nye og ubrugte. Vi skal have årets model i tøj, biler, møbler m. m. eller også skal vi i den anden grøft og have ting, der er så gamle, at de kaldes antikke og dermed er dyre og sjældne. De kedelige, halvgamle ting er der ingen, der vil have. At bruge tingene til de er slidt op, ikke bare til de er umoderne, er noget man må vænne sig til ligesom til at reparere, stoppe og lappe. Her må man nok se i øjnene, at det kan være svært at være barn idag – og gå i tøj, der ikke er nyt og smart. Børnene er opdraget som en forbrugergruppe med muligheder i, og det er at være anderledes at gå i omsyet tøj. Vi må opdrage både på os selv og børnene i den forbindelse. Vi kan også gøre noget udadtil i den sammenhæng. Vi kan stille krav til de ting vi køber. Vi kan forlange, at de skal være slidstærke, hensigtsmæssige, lavet af stoffer, der er nedbrydelige, at de er lette at reparere og at produktionsprocessen ikke er for energikrævende, og at de ikke er pakket ind i unødvendig emballage. Hvis vi kunne blive enige om at stille disse krav, ville vareudbudet nok se lidt anderledes ud. Der ville måske også være knap så mange i virkeligheden ens varer at »vælge« imellem.

Et af de områder hvor vi har et forrygende stort udbud er rengøringsområdet. Vi kan vaske os selv, vores tøj og vores boliger med et utal af midler med varierende dufte og andre ingredienser, hvis bi-virkninger vi ikke kender særligt meget til. Det hele skyller vi glade ud i kloakken, men dermed forsvinder det jo ikke i den blå luft. Det tiltrænges virkeligt, at der luges ud på det område. Det var en lettelse, da husmoderen kunne slippe for det sure vaskeslid, men nu er vi måske blevet lidt for hurtige til at smide tøj i vaskemaskinerne? Det er så nemt, der er bare det ved det, at tøjet slides alt for kraftigt i maskinerne, og at maskinerne bruger en

frygtelig masse strøm, så mon ikke vores renlighedsnormer er blevet pisket lidt for højt op?

Der er mange ender, man kan tage fat i, når man ser på den enkelte families forbrug. Der er de mange maskiner vi omgiver os med i husholdningen – nogle af dem f. eks. elektriske tandbørster og brødknive kan vi grine af, men hvem ved, måske ender vi med at synes de er fornuftige og nødvendige, hvis vi ikke nu prøver at tage hele vores forhold til maskinparken op til kritisk revision. Vi må prøve at tage personlige konsekvenser i hverdagen. Vi er mod den voksende forurening, men hvordan bidrager vi selv til den? Vi er mange, der er modstandere af indførelse af atomkraft i Danmark, hvordan påvirker det vores eget energiforbrug? Vi har medlidenhed med sultende og lidende mennesker, men lader vi det få konsekvenser for vores eget middagsbord? – og er det nok at gøre det?

Sagen er jo, at vi ikke må standse op ved vores egen familie, de hjemmedyrkede gulerødder gør det ikke alene. Vi må forsøge at lægge pres på vore politikere og få dem til at indse, at problemerne ikke kan klares ved endnu engang at øge væksten og sende en drikkeskilling til den tredje verden.

Vi køber brød pakket ind i plasticposer. Det kræver mere energi at fremstille posen end brødet. Hvad ønsker vi på længere sigt? Posen eller brødet?

Irene Søndergaard

Oplysninger fra Nationalmuseets udstilling: »Det daglige brød« og den norske organisation »Fremtiden i våre hender«.

Den globale virkelighed

På et seminar 14.–17. juni 1976 på Nordens folklige Akademi om »Levestandard – velfærd – livskvalitet« mødte Irene og jeg Erik Dammann, som er stifter af den norske folkebevægelse »Folkeaktionen Fremtiden i vore hænder«. Denne folkebevægelse forsøger at pege på de vanskeligheder vores »vanvittige verden« byder os og er villige til at yde de nødvendige afsavn for at ændre udviklingen. Folkeaktionen er tværpolitisk og arbejder sig støt fremad og har over 10.000 medlemmer. Deres tale-rør er bladet »Ny livsstil«, som udkommer ca. 6 gange pr. år. Fra nr. 6 1975 har jeg oversat Erik Dammann's »VirkelighedsLEGENDE«, som jeg håber vil virke lige så indtrængende på jer, som den virkede på os.

Vi er besluttet på at arbejde meget med økologi (videnskaben om de levende væseners forhold til deres omgivelser) fremover på skolen.

Erik Pill Christensen

VirkelighedsLEGENDE

Af og til kan det være vanskeligt at se en situation klart, som man selv er en del af. – Særlig når det drejer sig om noget så omfattende og kompliceret som selve verdenssituationen.

Det kan da være nyttigt at tænke sig, at man ser det hele udefra, sådan at hovedtrækkene kommer klarere til syne.

Lad os prøve at gøre det ...

– Tegne et slags enkelt billede af vores situation, set ligesom lidt på afstand. – Skal vi kalde det en »virkeligheds-legende«?

Vi ser en klode med 4 milliarder tænkende væsener som kalder sig mennesker.

Og vi ser at denne menneskehed står midt i en verdensomfattende katastrofe:

Vi ser mennesker dø af sult og mangelsygdomme i ufatteligt antal. 60 % af alle dødsfald på denne klode skyldes sult. Og vi ser at dette særligt rammer verdens børn. – Så langt er denne katastrofe kommet, at gennemsnitsfamilierne ved, at mere end halvdelen af deres børn vil dø, før de bliver voksne.

Men denne verdenskrise rammer ikke alle. En lille femtedel af verdensbefolkningen har rejst en mur mellem sig og verdens nød. En beskyttel-

sesmur af militær og økonomisk magt. Indenfor muren har denne femtedel af menneskeheden stablet en utrolig overflod af ressourcer, mad og nydelsesmidler op; faktisk $\frac{2}{3}$ af hvad den samlede menneskehed har at dele. Hver af dem, som opholder sig indenfor muren, sidder og holder på en mængde af goder som er 10 til 20 gange større end det, hver enkelt af de sultne udenfor må beholde. Og stadig går en strøm af goder ind over muren og får overflodsmængden til at vokse.

Men de beskyttede indenfor har høje idealer. De er kristne og humanister. Derfor kaster de stadig smuler og rester tilbage over muren til de fattige udenfor.

Godtnok har de sørget for, at det de tar ind igen altid er omtrent dobbelt så meget som det de kaster ud. Men de har en menneskekærlig teori disse rige indenfor murene: Teorien går ud på, at det bedste middel til at dække manglerne udenfor er at sørge for, at overflodsmængden indenfor fortsætter med at vokse, således at måske flere smuler kan kastes ud bag efter.

Men de ved også, at de elendige udenfor ikke forstår deres eget bedste. De indenfor føler faktisk en vis frygt for at masserne derude kan komme til at klatre over muren og stjæle af overflodsmængden. Derfor bygger de også muren stadig højere. De kalder denne mur for »nødvendig militær beskyttelse af i-landenes råvarekilder«.

En sådan mur må selvfølgelig blive kostbar ... Fakta er, at den koster omtrent 30 gange mere end de smuler som kastes over muren og som kaldes u-landshjælp.

Ellers har de lidt af hvert til at underholde sig med indenfor muren. De har blandt andet måneraketter. De har også kostet mere end hjælpe-smulerne. Omtrent 3 gange mere.

Kæledyr har de også. Katte, hunde og kanariefugle. Og fordi alle indenfor muren er venlige og glade for dyr får disse kæledægger meget kostbar mad. Så meget at det faktisk kunne redde livet på alle de 82.000 børn som daglig dør af sult udenfor.

De har kun ét virkeligt problem, disse i haven bag muren. Det er deres overflodsmængde der begynder at blive for stor. Når det drejer sig om de enorme mængder af mad de har skaffet sig har de prøvet at løse dette problem ved at lade svin, køer og høns få det meste af kornet og fiskene og så spise mere rent kød selv, men det har igen gjort dem selv fede og syge.

De har forsøgt meget andet for at begrænse problemet: De pløjer grønsager ned i jorden, de laver korn og kartofler om til sprit, de bruger

madjord til tobak, og de bruger milliarder i overtalelseskunst overfor sig selv, for at lære at stoppe mere i sig af mængden.

Særlig har børnene lært af disse overtalelser som kaldes reklame. De spiser nu f. eks. 10 kg chokolade om året.

Men fedtet, spritten, tobakken og slikkerierne gør stadig flere syge. Og alt affaldet fra dette slænger de rundt om sig, i vandet, jorden og luften.

Alligevel vokser mængden. Og problemerne. De har snart prøvet alt. Undtaget det ene: at gøre problemmængden af luksusvarer mindre ved at dele med dem som står udenfor og råber efter mad til deres børn.

Det er det eneste som de indenfor ikke vover at prøve. De har nemlig en mængde økonomer og politikere som fortæller at dét er farligt. For de sultnes skyld, må de mætte blive endnu mere overmætte.

Og de indenfor kender deres ansvar – deres pligt til at stoppe i sig og holde på det de har.

De tager nemlig deres idealer alvorligt. Solidaritet. Lighed og broderskab. Du skal elske din næste som dig selv.

Dette var en legende. Men ikke en opdigtet en. Hvert eneste træk i denne fremstilling er nemlig sandt. Sådan er billedet af vores verden. Vores vanvittige verden.

Og dette – situationens vanvid – er netop det første vi må lære at indse, hvis vi nogensinde skal komme ud af den håbløse situation, vi har rodet os ind i.

Vi må ikke lade os lure af snusfornuftige veltalende mennesker til at tro at det vi trænger til er en vis justering af en forsåvidt naturlig situation.

Det er en helt ny udvikling vi trænger til. En ny måde at leve på – hos os som sidder med magten og midlerne til at skabe en forandring.

Erik Dammann

Først ska' du dans' mæ' din bedstemor

Overskriften til denne artikel er taget fra en sang af Benny Holst, der hedder »Totur til det bedre«. I denne sang kommer han ind på mange rigtige ting om det at synge og danse sammen. Vers 5 lyder:

»Nu synger jeg og danser tit
det kan jeg ikke få nok af
jeg er venlig stemt mit væsen er blidt
det har jeg rigtig godt af.
Så er du sur og trist eller ligeglad
så lær en sang men udenad
ta en ny eller ta et gammelt kvad
men husk det er altid alvor.«

Denne sang om at synge og danse fortæller noget om, hvordan Benny Holst kom i forbindelse med Folkemusikhuset i Hoager og derved fik et forhold til folkemusik og folkesang. Grunden til at jeg har valgt dette til indledning om folkedans på Egå Ungdoms-Højskole er den, at versene fortæller noget om, hvad der sker med en når man danser og synger folkeligt, når man tar denne tradition alvorlig, får et seriøst forhold til den, lærer den »udenad«. For det er skam en alvorlig sag, forstået på den måde, at det er en vigtig sag, at det ikke bare er pjat og halløj, det er en måde danskere kan være sammen på, det er deres egen, hvor man har det rart og meningsfuldt sammen, er glade – hygger sig – udfolder sig, og det sammen med andre, der ikke behøver at have samme alder som en selv, eller behøver at tilhøre det modsatte køn.

... de laver alle sammen det samme, eller forsøger i hvert fald, pigerne og drengene – de smiler og ler og råber af og til og ser glade ud – hopper og løber og går, springer til siden og drejer rundt på skift, – er aktive, koncentrerede og sveder. Der arbejdes på livet løs til musikken og af musikken. Nogle har ikke så mange kræfter som andre og holder en pause, når tempoet ryger op, men så kommer de med igen efter et par vejtrækninger. Der er folkedans ...

Sådan foregår det hver onsdag aften en times tid på skolen, og der er ca. 20–40 mennesker, lidt forskelligt fra hold til hold, der svinger rundt med hinanden. På dette hold har vi lavet folkedansen åben, så beboerne

fra Gl. Egå kunne deltage, deltagelsen har dog været meget lille, men en forklaring herpå skal ikke gives her. Derudover er folkedansen tit en del af skolens fester og tages osse tit frem når vi har gæster f. eks. fra området, eller når vi tar ud og besøger andre. Jeg mener altså at folkedansen og musikken er en meget vigtig del af Egå Ungdoms-Højskole, og jeg vil i det følgende forsøge at sige hvorfor.

Jeg mener, at netop en skole, der er koncentreret om stillesiddende teoretisk arbejde, må give eleverne mulighed for osse at bruge deres krop og kræfter, ikke til tom, meningsløs, larmende renderi rundt på gangene, men til at bruge kroppen til et formål, på en meningsfuld, betydningsfuld måde. Alle mennesker har et behov for at lege og danse, og måske netop i disse krisetider, hvor der er mere end tilstrækkeligt alvorlige problemer at slås med og tage stilling til og forsøge at gøre noget ved. Vi konfronteres dagligt med dem, og det skal vi osse. Men vi må osse ha' tid til at »slappe af«, samle kræfter til at udholde hverdagens genvordigheder, til at finde os selv og »være gode ved os«. Man bliver glad når man danser, man tanker op, og kommer samtidig af med en masse sammensparet energi, som man ikke får udløsning for ved teoretisk arbejde. Her har de voldsomme bevægelser og de høje råb deres berettigelse og muligheder for at komme til udtryk og har ikke karakter af barnlig pjat eller »drengestreg«. Dansen er for mig en alvorlig sag og ikke udtryk for en flugt, som nogle måske ville sige, men en vigtig pause, hvor man ruster sig til at se problemerne i øjnene og så går på med krum hals for at løse dem.

Folkedans er vigtig for mange af skolens områder og for eleverne i mange henseender. Det er en måde at være sammen på, en måde at forholde sig til tilværelsen på. Jeg tar udgangspunkt i citater fra en snak mellem forskellige mennesker, som alle har et aktivt udøvende forhold til musikken og dansen. Denne snak er nedskrevet efter en båndoptagelse, der blev lavet i Folkemusikhuset i Hoager marts 1974.

»... jeg synes det er mægtig dejligt-ikke
altså for det første kan en unge hurtigt lære det
for det første kan andre også hurtigt lære det
men det er så dejligt at man kan gå hen til en ældre af en eller anden art
nogen af de rigtig gamle
og man så kan med det samme ...«

»... en vals er vældig god efter en kædedans
hvor man har fået en ny danser-ikke også

fordi så bliver man nemlig tvunget ud i det
hvis der kommer to unge mennesker som ikke kan danse vals
så bliver de sgu på bænken nu når de andre danser vals
men hvis de kommer ud og bliver blandet der i kædedans
så kommer de hen til gammelmor
og hun kan sgu danse vals
så er de nødt til at gå i gang med det ...«

• Folkedans kan alle lære, trinene er lette, og man har en fin kontaktmulighed osse over for andre end ens egen generation, selv bedstemor, fordi hun kan dansen i forvejen, og er glad for at »nutidens unge« gider gøre det hun osse kan li. Folkedansen er jo en af de få danske kulturtraditioner vi endnu har, og folkemusik og folkedans er i sandhed folkelig og kræver ingen specialviden, baggrund eller uddannelse. Kun skal man turde, men det kan skam osse være svært nok i sig selv, især hvis man er dreng og er opdraget til at sådan noget er noget tøsepjat.

De enkelte danse er tit sammensat af forskellige dele, hvor man med jævne mellemrum vender tilbage til det helt elementære nemlig at gå eller løbe, og det giver en vis form for tryghed og mod til at prøve at lære det lidt mindre lette osse.

»... det som ligger i en totur
når man danser den i en folkemusikhusstemning
det er jo
hvis man ellers kan tage det roligt nok
og ikke er inde i det sædvanlige ræs
efter en mand eller pige eller spiritus
det er at man får tid til det der skift
hvor man hele tiden bliver præsenteret for nye øjne og nye håndtryk
men det kræver altså at man ikke på forhånd er kørt helt ind i
at nu har jagthornet gjaldet
det skal endnu være på det der plan
hvor man er kommet sammen for at prøve nogen ting
og opleve nogen ting ...«

Man starter måske med den makker man kender, men snart sender dansen en videre til den næste og derved opnår man en naturlig og let kontakt med andre uden at skulle byde en bestemt op, og uden at jagten efter en eller anden af det andet køn er drivkraften, man ved jo at det ikke er længe man har hende, og at der ikke er de store sjælemuligheder.

Det gør situationen mægtig afslappet, og det er rart på en skole, hvor der er så stor forskel på antallet af piger og drenge, så mange på forhånd ved, at de ikke bliver jægerens bytte. Nok er mange danse parrandse, men sandelig ikke parringsdans, og det gør at pigerne f. eks. helt afslappet danser »herre«. »Bænkevarmeren« er osse en sjældenhed i folkedans, for man går jo bare i gang, og skal ikke sidde og vente på, at blive budt op, og da man skifter partner så tit bliver »pligt-dansen« heller ikke en pine, reglerne siger jo, at man skal skifte.

Kontakten i folkedans er speciel. Der er ikke tid til megen snak, når man danser, og derved bliver øjenkontakten og håndkontakten meget vigtig, der er jo ikke så megen mulighed for anden kontakt. Samtidig gør det osse dansen og kontaktmulighederne spændende. Dette er imidlertid osse mægtig svært, vi er jo ikke vant til at se hinanden i øjnene, og når det er en af de få kontaktmuligheder, bliver den samtidig meget krævende, men osse svær at vige udenom.

»... men der er et eller andet ved det der at man stiller op i en stor kreds når man ikke stiller op parvis er det altså lettere at få de generte med efter man har danset fynbo og der er nogen der ikke vil siger man »jamen det her kan du sagtens finde ud af her går vi bare rundt allesammen« og det passer jo ikke-selvfølgerlig ...«

Ja mange, der ikke tør stille op parvis, fordi man er vænnet til at den ene halvdel er en fyr, eller fordi man føler sig så udsat, når man er halvdelen af et par, kommer frem, når man skal stille op i en stor kreds, og mange bliver så derude og tar næste dans med, selvom det måske netop er en pardans, vi er jo generte allesammen.

Musikken i folkedans er ikke koncertmusik, men dansemusik, brugs-musik, og virker forkert når den spilles uden at folk danser til. Spillemanden står midt i det hele, og der er virkelig kontakt mellem ham og de dansende begge veje. Spillemandens vigtigste opgave er at gøre dansen let at danse for de dansende, d.v.s. han skal sørge for at holde takten og ligesom hjælpe de dansende rundt ved den måde han betoner og stryger på. Han understreger dansens egenart, hvad enten det nu er en hopsa, vals eller en fynbo. De dansende kikker spillemanden i øjnene og han kikker igen og så går den. Rækkefølgen af de forskellige danse er vigtig og med

til at afgøre om folk er varmet op til f. eks. at kunne klare en barsk hopsa, men osse til om folk tør komme ud på dansegulvet og om de tør blive der og eventuelt lære nogle nye trin.

Tidligere dansede vi ofte til plader, men levende musik skaber en helt anden kontakt mellem de dansende og et helt andet forhold til dansen. Nu er det osse næsten udelukkende danske danse vi danser til danske viser, ballader, kvad og spillemandsmusik. Vi må jo indse, at jo tættere de forskellige nationer knytter sig til hinanden, og da især når man knytter sig til store stærke nationer, som vi jo gør i EF, jo sværere er det at bevare sin egenart eller kulturart, og jo større er risikoen for at vi mister vores identitet som danskere. Dansk spillemandsmusik og folkedans er vores og passer til os, lidt gumpetung og jordnær, men med plads til variationer og små humoristiske »pyntninger« på de simple melodier. Vi danser altså videre på Egå, og er det ikke vigtigt på en dansk folkehøjskole at bevare det folkelige danske, som har en lang levende tradition bag sig og rige muligheder i sig? – og er det ikke en alvorlig sag?

Mogens Vestergård

To dage i september

Tirsdag den 28/9. En dag som alle andre.
Troede man. Dog –
Begyndelsen er såmænd som den plejer.
Op – vaske sig – spise.
Rengøring – engelsk – motion.
Formiddagskaffe. Igen i dag snak om »drengestreger«.
Lærerne gider snart ikke mere.
Hvad gør vi? Ingen kan finde en løsning.
Kontorarbejde.
Som hjemmelærer med til middag.
Alt er roligt.
Klokken 14.
Ganglærerne bliver enige om at mødes.
Klokken 15.
Ganglærermøde i Rodet. Nu vil de ikke mere.
De vil ikke mere stå alene over for eleverne,
Nu vil de sammen sige de dumme ting.
De beslutter sig.
Klokken 15,30.
Ganglærerne og eleverne mødes fælles i D.
Hvorfor nu det, tænker mange.
Nå, mødet starter.
Lærerne lægger af.
Hvornår bliver I trætte af:
– at larme unødvendigt
– at larme om natten
– at sprøjte med vand
– at lave telefonlarm
– at vække folk, der vil sove
– og så videre, og så videre.
En elev løber ud. Grædende.
Hun kan ikke mere, vil ikke mere.
En lærer går ud til hende.
Lidt tid går, de to kommer tilbage.
De har et brev med, som læses op.

Brevet skulle have været i avisen.
Men nu kommer det altså frem. Tre dage for tidligt.
Brevet forklarer hvorfor.
Hvorfor to elever ikke vil være her mere.
De havde besluttet at rejse hjem om fredagen.
Nu sker tingene bare hurtigere.
De er trætte af det samme som lærerne er trætte af.
Mødet fortsætter i ganggrupperne til aftensmad.
Mange spiser.
De to, der vil hjem, snakker med en lærer.
Efter maden gangmøde igen.
De to snakker stadig med læreren.
De vil stadigvæk hjem.
Også selv om der nu bliver gjort noget.
Det er svært at forstå.
Det er måske svært at ombestemme sig.
Ja, sådan er det nok.
For det kan vel ikke være fordi – –
Nej, de må da tro på os.
Tro på, at vi vil gøre noget ved det.
Gangmøderne slutter sent den aften.
Der bliver snakket meget den aften.
Og måske lytter man lidt mere til hinanden.
Prøver at forstå.
Onsdag den 29/9. Ikke en dag som alle andre.
De to bliver kørt til færgen.
Der bliver spist morgenmad.
Der bliver gjort rent.
Vi mødes alle i D. Vi synger en sang.
»Nu er det længe siden.«
Har den sang nogen forbindelse med mødet.
Nej, vist nok ikke.
Det er svært at komme i gang.
For hvad skal vi nå frem til.
Hvad kan vi nå frem til?
At tingene bliver gode igen.
Men hvordan gør vi det?
Emner kommer på tavlen.
Ting vi må have snakket om.
– spiritus og hash

- udførelse af planlagte ting og aftaler
- om at tage hensyn
- de små ting i det daglige, som ikke bliver gjort
- hvorfor man ind imellem føler sig dum – anderledes
- hvordan vi får medansvar for undervisningen – fritiden
- om vi accepterer forskelligheder

– hvorfor spiller man roller

Tavlen er fyldt op.

Det går langsomt med at komme i gang.

Det er forståeligt.

Der blev snakket godt om det i går.

Det er svært at gentage.

Men vi må have det frem igen.

Alle må have en mulighed for at lytte.

Og måske forstå.

Eksempler i massevis bliver efterhånden nævnt.

Vi har alle ind imellem lidt nederlag.

Ikke altid gjort det vi burde.

Vi bliver lidt nedbøjede.

For vi ved jo godt, det er rigtigt.

Ingen af os slår jo til.

– I glemte at komme til det møde.

– I gjorde ikke rent den dag, den uge.

– Du kom for sent.

– Du gør kun, hvad der passer dig.

– I dominerer.

Navne blev også nævnt.

Nu har vi vist nok eksempler.

Vi ved nu lidt om, hvad der bl. a. er galt.

Vi må finde på råd.

Vi må opad igen.

Pause.

Vi mødes igen. Vi synger en sang.

»Kæden« af Halfdan Rasmussen.

En god sang.

Den er om at stå sammen.

Det er nødvendigt, hvis vi vil nå noget.

Den handler om os.

Vi må glemme egoismen.

Vi må gøre ting for andres skyld.

Også stå frem og sige fra.
Det gælder også ting andre personer gør.
Det har man pligt til over for de personer.
Kun derved har de mulighed.
Mulighed for også at tage hensyn til mig.
Og at tage hensyn til mine meninger.
Men måske har jeg ikke ret i min kritik.
Og så må jeg prøve at forstå.
Så får vi dog i det mindste snakket om det.
Jeg tror på snak som våben for forandring.
Men ikke som endelig våben.
Efter snak kommer handling.
Der er vi nu.
Har de mange timers snak ført til noget?
Tiden vil vise det.
Jeg tror det.
Måske må vi snakke igen.
Det gør vi så.
Vi må have tålmodighed.
Snak er ikke et hurtigt våben.
Snak kan forandre tingene lidt efter lidt.
Og jeg tror ikke på, det skal gøres hurtigere.
Gunhild Skovmand Jensen

Samtale med en kendt institution

Ved et tilfælde kom jeg i sommerferien i snak med en gammel mand, ja, jeg siger gammel, det var ikke til at bedømme hans alder, han var en af landevejens farende svende, og havde omhyggeligt dækket sine data og sit inderste væsen ved at være fuldstændig tilgroet med hår og skæg. Det meste af hans tøj var gammelt og slidt og alt for stort, det så næsten ud som han gemte sig i det. I de mange lag jakker og trøjer skimtede man dog hist og her tøj der så næsten nyt og velsiddende ud. Hans støvler var tunge og skæve og gav ham en forsigtig og let sidelæns gangart, men hovedet holdt han højt, så man under hans gråskimlede kasket så et par klare, dybe øjne, næsten helt omgivet af skæg og øjenbryn.

Han kom gående gennem Egå en dag da jeg gik alene udenfor og pakkede bilen til ferien. Min familie var rejst i forvejen, jeg havde endnu nogle ting at ordne på skolen, men skulle næste dag køre afsted. På sin vej ned gennem vores gade så jeg, han slog et slag ind ad flisegangen til hver af villaerne før vores. Der var åbenbart ingen hjemme nogen af stederne, og nu styrede han hen imod mig.

Han sagde goddag, men så lavmælt og på en afstand, så man lige akkurat kunne have ignoreret ham og vendt ryggen til uden at man havde virket grov – men samtidig fik man af hans tonefald en fornemmelse af en usædvanlig personlighed. Jeg hilste igen.

»De kunne vel ikke undvære en bid brød?«

Sådan spurgte han, og det kunne høres på tonefaldet, at det var et spørgsmål han havde stillet tusind gange før – og ofte uden held. Men hvem kunne dog påstå man ikke kunne undvære en bid brød?

Jeg var faktisk overrumplet, og måtte, som sandt var, svare jo. Jeg inviterede ham ind i køkkenet, det var nær ved frokost, og jeg satte brød og pålæg på bordet til os begge. Jeg tog det som givet at han ville have en øl til maden, og hentede to. Men han afslog det meget bestemt, så jeg fandt en sodavand. Da vi var kommet godt i gang med maden og havde snakket lidt om vind og vejr havde jeg allerede indtryk af en temmelig belæst og meget veltalende mand. Han talte langsomt og værdigt, og i begyndelsen kun når jeg stillede ham direkte spørgsmål. Jeg spurgte hvad der havde bragt ham her til Egå.

»Vel, jeg er faktisk født her på egnen, og havde min barndom og ungdom her. Jeg var godt med i kredsen, hvor de unge var, var jeg. Under-

tiden var jeg endog ligefrem et midtpunkt. Joh, jeg havde en tryk og god opvækst, mange vil synes det er sært jeg skulle ende som jeg er nu.

Men der kom en opbrudstid, der var ikke længere den faste tilknytning til egnen og menneskene, og så ... ja, hvordan gik det til, så endte jeg på den ene, så på den anden institution. Og de sidste år her har jeg så gået på landevejen. Uden mål og med, som man siger. En periode med spiritus var der jo også ... Men det er slut nu, nu drikker jeg højest lyse øl.«

Han sad lidt. Jeg mærkede at han ikke var uvillig til at fortælle om sig selv, og spurgte om han havde nogen familie.

»Mine forældre døde for mange år siden, men andre i familien lever endnu. Og vel, jeg ser dem en gang imellem, og de er da også bekymrede for mig og gør hvad de kan. Men de er da kloge nok til at lade mig stå det igennem selv. Jeg tænker nok de har spekuleret på at få mig indlagt, men eh, det er der så mange andre der også har gjort ...«

»Det må være meget svært at klare sig igennem på den måde du gør det – hvad med fremtiden?«

»Vel så, vel så. Tiden nu er en afgørende tid, fremtiden, tja ... jeg følger godt med, selv om aviserne jeg læser måske er blevet noget gamle, når jeg får dem. Og TV ser jeg sjældent.

Jeg er meget engageret i tingene, sult og nød i verden, undertrykkelsen, forureningen, atomkraft, arbejdsløsheden. Og jeg forstår også godt når man forsøger at få mig ind i en fast stilling, så jeg også kunne gøre noget reelt ved disse problemer, i stedet for bare gå og bekymre mig og kun snakke om dem. Overlægen på statshospitalet plejer at sige: »De kender problemerne i verden i dag, De bekymrer Dem over udviklingen, De mener man skal gøre noget ved dem – jamen kan De ikke selv se, at De slet ikke har tid til bare at gå rundt på vejene?« Og det kan han jo have ret i. Selv om jeg ikke tror den måde jeg lever på, skaber så store problemer for verden som den måde overlæger lever på!«

Han fik et ironisk blink i øjnene, og så helt oplivet ud ved tanken. Jeg opfordrede ham til at spise noget mere, og han gik beskedent i gang med en ny skive rugbrød. Han spiste ligesom han talte, værdigt og langsomt, og søgte at undgå at få krummer i skægget.

»Alligevel går du stadig på landevejen« sagde jeg for at få samtalen genoptaget.

»Vel, det gør jeg. Endnu da. Vel, jeg kan jo nok se at jeg er noget udenfor samfundet som sådan, selv om jeg selv synes jeg er en vigtig del, ja ligefrem en afslørende detalje, om jeg så må sige. Jeg ved nok der altid har været folk, der sagde at personer som jeg ikke var til nogen nytte,

og hvis der skulle bruges flere penge på os måtte vi se at finde noget arbejde, de ser sågu på os som om vi bare går og holder ferie.«

»Men hvorfor går du så på vejene, da, i stedet for at få noget fast arbejde?«

»Jeg ved ikke om jeg kan svare på det, men kan du ikke høre at når du spørger på den måde, eller når overlægen spørger på den måde, eller hvem det nu er, så er det jo næsten som om jeg skal forsvare mig?«

»Jamen det er vel fordi du føler dig truffet – du *har* vel ikke noget forsvar?«

Han så eftertænksomt på mig. Så løftede han den halvtomme sodavandsflaske og pegede ud ad vinduet med den: »Jeg ser mig i forhold til samfundet ganske som en hund i et spil kegler. Men jeg ved jeg er hunden, og jeg ved jeg fører et hundeliv. Jeg er bare ikke sikker på I andre ved I er keglerne!«

Næsten triumferende så han hen på mig, og vi fortsatte måltidet i gemtlig tavshed. Lidt efter sagde han:

»Den der med keglerne er jeg vældig glad for. Keglespillet er meget hårdt for keglerne. Det skal I lave om, jeg mener, det er sådan noget som økonomi og politik i samfundet, der skal rettes noget ved. Og det kan I gøre ved at arbejde hårdt og fornuftigt med det. Men der er noget der er vigtigere. Det er hundene i keglespillet, altså sådan noget med følelser og humør. De kommer tit i klemme mellem keglerne – og I skal ikke tro det hjælper bare at lave nogen andre spilleregler.«

»Mener du at man bare skal opgive det hele, og så ud på landevejen som du? Så enkelt er det vist ikke.«

»Næh, ser du, sagen er ganske enkelt dobbelt. Det dobbelte består i at jeg, som går på landevejen faktisk ikke kommer ud af stedet. Jeg er hele tiden på farten, men jeg går egentlig i ring – ligesom årstiderne, eller ligesom nat og dag. Det dobbelte i jeres situation, består i at I bor i jeres faste huse og villaer, og alligevel er I konstant på farten, der er ingenting der er godt nok, alting skal hele tiden forbedres og udvikles, laves nyt og bedre.«

»Jamen skal vi da ikke arbejde på at gøre tingene bedre? Vi skal vel ikke altid stille os tilfredse med forholdene som de er?«

»Jeg sammenligner nogen gange vi mennesker med et ur, du ved, sådan et gammelt vækkeur. Mange mennesker er lige så nøjeregnende med tiden, og lige så mekaniske. Tik, tak, tik, tak, tik, tak.«

Han gjorde nogle rytmiske bevægelser med skuldrene og skød hagen frem så skægget stod lige ud i luften. »Men det værste er at fjederen i os er utilfredshed. Utilfredsheden er drivkraften, som godt nok har fået

os til at lave alle de tekniske fremskridt, alle de goder vi har fået – men denne sag er jo også dobbelt, for alle vore fremskridt skaffer os ikke af med utilfredsheden. Og så kaster vi os over nye projekter, og ingenting hjælper det. Mange gange kunne man ønske at fjederen sprang i os allesammen. Så duede vi godt nok ikke som vækkeure mere – men så kunne børnene få os at lege med.«

I tavsheden der fulgte, spiste han videre. Jeg måtte byde ham nyt brød og pålæg hver gang han havde spist et stykke. Da bordet var ved at være ryddet spurgte jeg:

Hvor meget kontakt har du med folk, rundt hvor du kommer?»

»Jeg snakker heldigvis med en masse mennesker, det er jo det, det hele går ud på. Jeg snakker især med mange unge mennesker, og det er rart. Men det er svært at være ung i dag, med al den arbejdsløshed, mener jeg. Det bliver let det eneste det drejer sig om, og den utilfredshed der opstår af det, er der jo ikke nogen der har gavn af.

Selv om nogen synes at de unge hverken er værre eller bedre end de unge var i gamle dage, tror jeg at de, når alt kommer til alt, er bedre på to områder: de finder sig ikke så meget i ting de ikke kan lide – og de er mere åbne og tolerante. Det lyder godt nok som en modsigelse, men det er bare tegn på at det er en vanskelig balancegang. Og i hvert fald er det en god blanding.«

Så var det tid at gå. Ja, d.v.s. min tid var ikke til mere, altså. En mager, tør hånd trykkede min, og han takkede omstændeligt for maden.

»Jeg synes du skal have de her« sagde jeg, og gav ham nogle få kroner. »Du kan jo betragte det som en slags kulturstøtte.«

Bagefter følte jeg mig godt tilfreds med at have brugt min tid til at snakke med ham. Følelsen af at have gjort en god gerning kan jo tit løbe af med én. Men ved nærmere eftertanke fik jeg hurtigt en fornemmelse af at det var mig selv der havde fået det største udbytte. Og sådan er der jo som regel flere lag i en god historie.

Elo Madsen

Marxisme

Der er mange -ismer til i verden. En -isme er en tankeretning eller et system af ideer ofte af ideologisk eller politisk karakter. En af dem – marxismen – har været på mode de sidste år. Den er opkaldt efter Karl Marx, der var en tysk filosof fra sidste århundrede. Det kan lyde mærkeligt, at nogle tanker der er tænkt for over 100 år siden igen bliver moderne. Men det er altså gået sådan for marxismen.

Det har betydet, at mange mennesker har følt, at de var nødt til at tage stilling til denne påtrængende -isme fra sidste århundrede. Ikke alle har følt, at de også var nødt til at forstå indholdet af den for at kunne tage stilling til den. Resultatet er blevet, at mange afviser marxismen som gammeldags og irrelevant for vort moderne velfærdssamfund. Det gør man måske også, fordi man synes at den er farlig for dette samfund. Lige modsat med andre. De har samlet nogle enkelte af marxismens slagord op og bruger dem til højre og især til venstre i alle mulige og især umulige situationer. Men både modstandere og tilhængere er fælles om at danne deres uforenelige holdninger på et meget spinkelt grundlag. Man kunne have lyst til at sige til begge parter: »Sæt jer ned og læs Marx og lad os så snakke sammen igen«.

Det er imidlertid en uoverkommelig opgave. For det første fordi Marx skrev hvad der vel svarer til op mod 20.000 tættrykte bogsider. Og for det andet fordi det meste er så svært at læse, at det kræver et grundigt kendskab til adskillige videnskaber for at forstå det. Det man kan gøre er at læse nogle af de letteste af Marx' skrifter, ligesom man kan læse hvad andre har fået ud af at beskæftige sig med hans tanker.

Hvad det første angår, vil jeg anbefale »Det kommunistiske Manifest«, som Marx skrev sammen med sin nære ven Friedrich Engels i 1848. Det er formet som et program for et nydannet og forlængst hensovet parti; men i sin indledning rummer det en meget velskrevet oversigt over den marxistiske opfattelse af verdenshistoriens udvikling. Det er simpelthen prosa af høj karat.

Hvad det andet angår, er det imidlertid også en omfattende opgave at læse om marxismen. Jeg har fornylig læst en bog af Ole Thyssen, som i efteråret 1976 forsvarede en disputats i filosofi ved Københavns Universitet. »Psykoanalyse og marxisme« hedder den, og den er et forsøg på at forene Marx' samfundsteori med Sigmund Freuds mennesketeori. Med

mennesket og samfundet har vi de centrale elementer i alle -ismer, og ethvert forsøg på at kæde dem sammen må være spændende. Når jeg nævner bogen her, er det imidlertid fordi den giver en kortfattet, men ganske god oversigt over, hvad marxisme i grunden er for noget. Inspireret af bl.a. Ole Thyssens bog vil jeg prøve at indkredse marxismen – vel vidende at det må blive et meget ufuldstændigt signalement. Det kan gøres ved at se, hvilken betydning marxismen har haft for følgende videnskaber: historie, økonomi, sociologi og filosofi.

Historie. Ifølge marxismen afstikker den materielle produktion rammerne for menneskers samkvem og handlinger. Gennem en lang række ændringer i de materielle forhold har verden udviklet sig til det den er i dag. Kejsere og krigsmænd har ikke haft den afgørende betydning for historiens gang; thi også de har været afhængige af den til enhver tid eksisterende samfundsform. Samfundsformerne har udviklet sig som en række trappetrin. I middelalderen eksisterede feudalsamfundet, hvor jorden var det vigtigste arbejdsgrundlag, og hvor systemet byggede på herremændens ret til jorden og bondens arbejdskraft. Men systemet viste sig for trangt. Nye kontinenter og opfindelser skabte handel, som skabte kapital, som igen skabte mulighed for industriel produktion. De borgerlige revolutioner førte historien op på et nyt trin: det kapitalistiske samfund. Nu blev kapitalen i form af fabrikker og maskiner det vigtigste arbejdsgrundlag, og samfundet byggede nu på fabriksejerens ret til kapitalen og arbejderens arbejdskraft. Dette trin befinder vi os stadig på i en stor del af verden; men ifølge marxismen er der endnu et par trin inden vi når det klasseløse samfund, hvor man er fælles om at eje produktionsmidlerne og overskuddet af det der produceres. Men historien beskæftiger sig ikke med fremtiden, og Marx var også mere optaget af at analysere fortiden og nutiden.

Økonomi. Denne analyse har ikke mindst haft betydning for den økonomiske videnskab. De fleste og de sværeste af Marx' skrifter indeholder yderst grundige og omfattende forsøg på at forstå og forklare den kapitalistiske økonomi. Udgangspunktet er ellers enkelt nok: varen. Normalt antager vi, at varer produceres fordi de har en brugsværdi. Men kapitalistens egentlige motiv til at producere varer er, at de har en bytteværdi. Han kan bytte dem væk (= sælge) med en anden vare nemlig penge, som er målet for produktionen. Pengene skal bruges til at købe nye råvarer for, og det vil sige såvel materialer som arbejdskraft. Arbejdskraften er med andre ord en vare, der købes ligesom enhver anden vare. En arbejdsgiver er i virkeligheden en arbejdskraftkøber. Men når råvarerne er betalt, skulle der gerne være en rest penge tilbage, ellers ser kapita-

listen ikke noget formål med at holde sin fabrik igang. Hvorledes opstår dette overskud? Det er arbejdskraften der alene er kilde til værdiforøgelse, og hvis den kan købes for mindre end det den kan udrette, opstår der en merværdi i råvarernes forvandling til færdige varer. En sådan merværdi vil altid opstå, men i den kapitalistiske økonomi tilfalder den ikke arbejdskraften selv, men alene driftsherren eller ejeren.

Den kapitalistiske økonomi er international – eller imperialistisk. Den henter råstoffer og arbejdskraft der, hvor det er billigst at købe. Det er ofte i den tredje verden, dvs. de fattigste lande. Rigdommene føres til de rige lande og forbruges der, og afstanden mellem rige og fattige bliver stadigt større.

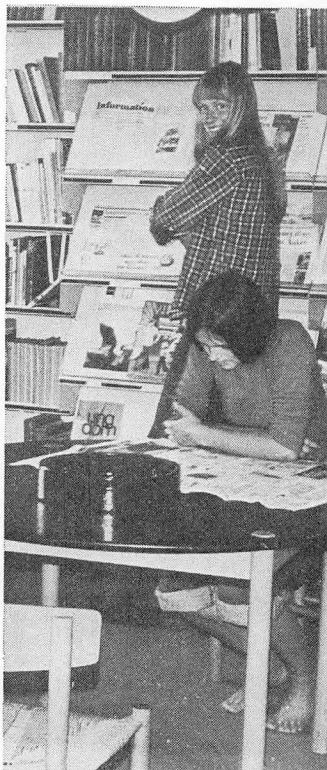
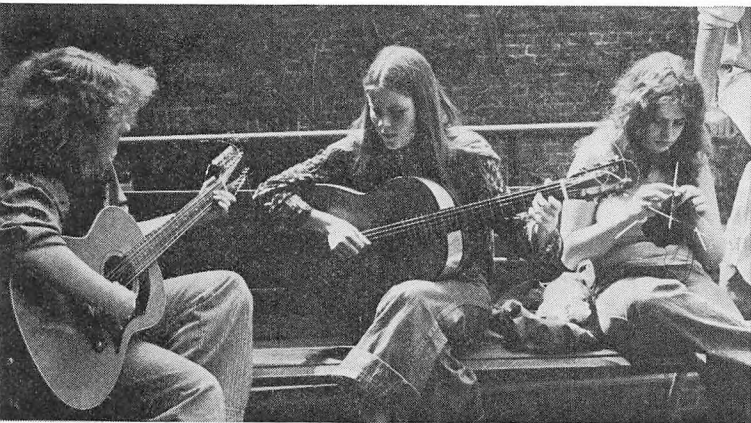
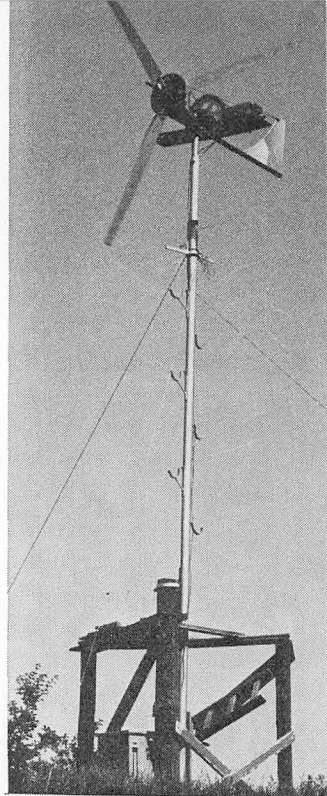
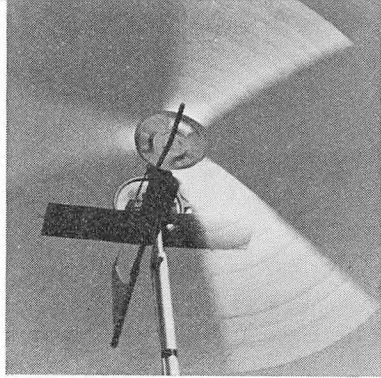
Sociologi. Nogle ejer kapitalen og produktionsmidlerne. Andre ejer kun deres egen arbejdskraft og private goder. Ifølge marxismen er det den vigtigste grund til, at der opstår forskellige klasser i samfundet. Der er i hovedsagen to klasser i et modsætningsforhold til hinanden, adskilt af ejendomsretten til produktionsmidlerne. Disse hovedklasser kan så igen opdeles i flere mindre klasser, som vil variere i antal og kendetegn i forskellige samfund til forskellige tider. Således tales der ofte om en middelklasse, hvis tilhørsforhold kan diskuteres – og også bliver det af marxister. Der er imidlertid ingen diskussion om, at marxismen har haft stor indflydelse på den sociologiske videnskab.

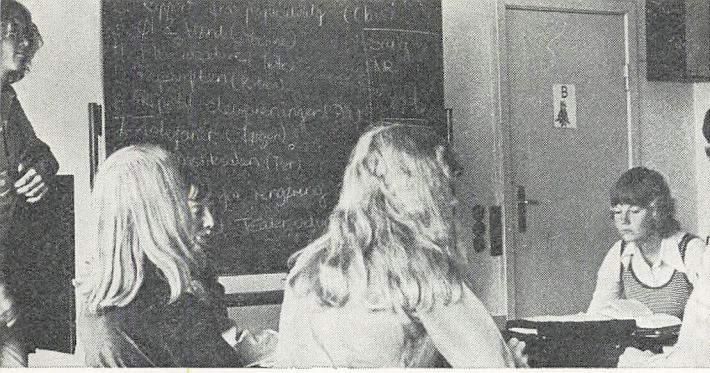
Filosofi. Der er ikke talt meget om det enkelte menneske indtil nu. Det betyder ikke, at marxismen ej har gjort sig tanker om det. I et af sine få romantiske øjeblikke skrev Marx, at mennesket skal kunne være jæger om morgenen, fisker om eftermiddagen, kvægavler om aftenen og kritiker efter maden – uden at blive fanget af blot en enkelt beskæftigelse. Drømmen modsvares af realiteten, der siger at mennesket ikke kan betragtes uden hensyn til det samfund det lever i eller de medmennesker det lever iblandt. Mennesket har nok en biologisk eksistens, men tilværelsen er social. Det betyder, at mennesket så at sige formes i samklang med omgivelserne eller som et produkt af dem. Det samfund vi lever i former os på en måde, der måske mere end noget andet er kendetegnet ved arbejdsdeling. En uheldig egenskab ved arbejdsdelingen er at den skaber fremmedgørelse. Man kan ikke forstå meningen med tilværelsen, fordi man ikke kan se sammenhængen i den. Det understreges, at arbejdsdeling og fremmedgørelse ikke kun findes i arbejdslivet. De materielle vilkår smitter af på alle livets og tankelivets områder. Det har fået mange til at antage, at marxismen ikke tillægger mennesket nogen selvstændig betydning. Det er næppe korrekt. Thi hvis det er sådan at mennesket er et produkt af omstændighederne og opdragelsen – så er det jo også sådan

at omstændighederne netop forandres af menneskene og at opdrageren selv må opdrages.

Meget kortere kan et anstændigt referat af marxismen vist ikke gøres. Der har ikke været plads til at blande mere personlige synspunkter ind. Enhver må selv vælge sin holdning, men jeg vil gerne til slut citere den franske forfatter André Gide: »Følg ham, der søger sandheden. Følg aldrig ham, der siger at han har fundet den«.

Bo Kjems

MONTAGE:
ERIK PILL
CHRISTENSEN
FOTOS:
ERIK PILL
CHRISTENSEN
BOKJEMS
KIM DYRHOLM

Skolens generalforsamling

Ved sidste års generalforsamling havde vi under punktet: vedtægtændringer en længere debat om »de ansattes« medindflydelse ved bestyrelsesvalget. Fra undervisningsministeriet forelå et krav om en ændring, der indebar, at »ansatte« ikke kunne medvirke ved udpegning af bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsen forelagde ændringsforslaget og anså det for en rimelig bestemmelse, men generalforsamlingen forkastede forslaget. Nu er der en bestemmelse, at ministeriet skal godkende vedtægterne inden de kan træde i kraft, så vi var forberedte på, at de ville opretholde deres krav. Det gjorde de ikke, vore vedtægter blev omgående godkendt – og så undrer man sig lidt – ikke mindst efter at der i Højskolebladet har været et svar fra Vilh. Nielsen på et lignende spørgsmål.

I året der gik har det stadigt været byggeri, der har taget det meste af bestyrelsens tid. Og hvis resultatet i form af nye elevhuse kommer til at stå i nogenlunde rimeligt forhold til forarbejdet, kan det ikke andet end blive godt. Husene er vel lidt særprægede, men noget er der en fornuftig forklaring på og andet har været krav fra myndighederne og så har arkitekten haft visse ideer, som vi har bøjet os for. Og som det allervigtigste håber vi, at disse huse må fungere efter hensigten, når de tages i brug. De to huse er første etape af et projekt på seks huse, og vi har købt lidt mere jord af Dybkjær for at få en god placering på området. Til første etape har vi ikke kunnet opnå statslån, men kun rentetilskud på alm. kreditforeningslån, så vi er meget interesserede i obligationskurser. For at gennemføre resten af planen er det nødvendigt at vi opnår statslån.

Forårsholdet på skolen blev det mindste der har været her i Krarups tid, og man kunne forvente alvorlige økonomiske problemer. Tilskudsmæssigt er der dog en fornuftig ordning med at man må bruge gennemsnittet af de sidste tre års elevhold til beregning af årselevtallet, og årets overskud blev det største vi har haft. Det vidner om påpasselighed i det daglige med økonomien og er et resultat alle på stedet kan have ære af at have medvirket til.

Frede Bak

Nyt byggeri – nye muligheder

Med gravemaskinernes indrykning på højskolens arealer den 12. marts 1976 startede et nybyggeri, som på afgørende måde vil præge skolens rammer og indhold mange år frem i tiden. Byggeriet er delt op i 2 etaper, og det, der nu sat i gang, er første etape bestående af to elevhuse. Næste etape, som sættes i gang når vi opnår statslån, indeholder fire elevhuse og en lærerbolig. Når begge etaper er afsluttet vil der ikke mere overnatte elever i de nuværende bygninger. Alle vil bo i et hus sammen med elleve andre, og der vil højst kunne være 72 elever på et kursus.

De nuværende bygninger vil derefter kunne omdannes til undervisnings- og opholdslokaler efter behov. Det er en hovedidé, at skolens centrum flyttes til den nuværende gymnastiksal, der kan indrettes til spisesal i forbindelse med et nybygget køkken på gymnastiksalens østlige side. Hvordan de nuværende værelser skal indrettes til undervisningslokaler, har vi ikke gjort os detaljerede planer om. Men at der er behov for en række mindre lokaler, er vi ikke i tvivl om. På nuværende tidspunkt har vi ofte besvær med at skaffe velegnede grupperum, når vi samtidig skal tage hensyn til forskellige værkstedsfag.

Der ligger et stort planlægningsarbejde forud for påbegyndelse af så radikale ændringer af en gammel skole. De økonomiske muligheder skal være til stede og ideer skal omdannes til konkrete tegninger. Det har ikke været muligt at komme så langt, som vi er i dag, hvis ikke Karin og Tage Dybkjær tillige med deres medarbejdere havde udført det grundlæggende arbejde. Den 17. oktober 1968 holdt skolekredsen generalforsamling, hvor Tage Dybkjær fremlagde arkitektens ideer til en samlet udbygning. Af planen fremgik det, at der i haven skulle ligge en lærerbolig og på boldpladsen 2-3 elevhuse og en lærerbolig. Desuden indgik der blandt ideerne en plan for at bygge en idrætshal ind i skrænten ud til Eghøjvej mellem skolen og den daværende køkkenhave.

Ideen med at bygge selvstændige elevhuse anså man imidlertid ikke for at være hensigtsmæssig, så derfor fik arkitekten til opgave at komme med en ny skitse. Denne gang skulle han lave en samlet bebyggelse på boldpladsen foran gymnastiksalen med adgang gennem en forbindelsesgang fra salen.

Med en række ændringer, som ikke forandrede nævneværdigt ved det store samlede bygningskompleks blev planen godkendt af bestyrelsen og

den 24. december 1969 indsendt til ministeriet med en ansøgning om statslån. Skolens daværende undervisningsinspektør, Jørgen Olsen, skrev i sin indstilling en måned senere, at skolen »har et stort behov for bedre elevværelser m.v. og forskellige undervisningslokaler«, og han fandt også helhedsplanen god.

Men på trods af det store behov for bedre lokaler og værelser var det ikke muligt at få tilsagn om statslån i den første halvdel af halvfjerdserne.

Nye pædagogiske tanker dukkede op. Disse fik indflydelse på vor beslutning om at ændre den indsendte plan. Det var efterhånden blevet mere og mere klart, at et tæt og ansvarsfyldt samarbejde nemmest kunne opnås i en lille gruppe, som blandt andet havde nogle vigtige ting at arbejde sammen om som f. eks. rengøring, madlavning osv. Sådanne decentraliseringstanker dukkede også op i mange andre sammenhænge. Boligforeningerne gik i disse år fra de store og høje huse til tæt og lav bebyggelse. Politikerne begyndte at tale om »det nære samfund«. Inden for højskolerne havde Kolding Højskole bygget en ny form for højskole med tanke på de gamle landsbyer. Vi følte at tiden var løbet fra vort oprindelige projekt.

Forskellige ideer blev undersøgt om små huse, der kunne bygges et efter et. I disse undersøgelser var arkitekt Flemming C. Møller, Århus, kommet med en skitse, som bestod af 6 huse og en lærerbolig bygget på marken uden for den nuværende boldbane ved gymnastiksalen.

Denne plan fik tilslutning både af medarbejderne og af bestyrelsen, og en revideret plan blev indsendt til ministeriet. I hvert hus er der plads til 8 enkeltværelser og 2 dobbeltværelser, således at boliggruppen udgør 12 personer. Til denne gruppe er der 3 toiletter, 3 bruserum, et depotrum, en garderobe og et opholds- og spiserum. På grund af den flotte udsigt fra arealet ud over Århus-bugten og det lille jordareal er husene delvis i 2 etager og placeret forskudt for hinanden. De er samtidig placeret ganske tæt på hinanden og har store tagudhæng, som bevirker, at man nemt kan gå fra det ene hus til det andet.

Når jeg anser vort byggeri og vore planer for at være af stor betydning, hænger det sammen med, at gennemførelsen vil give skolen muligheder for at påtage sig opgaver af meget forskellig karakter. Selv om samfundet befinder sig i en forsagt periode uden de store og radikale ændringer inden for undervisningen af de 16–19 årige, så må vi alligevel indstille os på, at ungdomshøjskolerne kan komme i klemme. Stærke kræfter arbejder på en sammensmeltning af gymnasiet og de praktiske og teoretiske erhvervsskoler. Hvis denne sammenslutning skulle ske, er det svært at overskue, hvad det kan betyde for vore muligheder for at

tiltrække elever til en højskole uden eksamener og prøver og til en kompetence som udelukkende er bestemt af skolen selv.

Vi bør derfor ikke kun indrette skolen, så den alene er velegnet for unge voksne. Den skal kunne bruges også af ældre aldersgrupper, hvis det skulle blive nødvendigt. Opgaven består ikke i at arbejde med en bestemt aldersgruppe, men i højere grad på hvad der er væsentlig for en højskole, nemlig at være et sted, hvor forskellige forudsætninger kan bruges til en større forståelse af hvad der er vigtigt for den enkelte og de mange.

Kjeld Krarup

Teologen der valgte efterskolen

Taknemmelighed og glæde fylder forhenværende efterskoleforstander Tage Dybkjær, Egå ved Århus, når han ser tilbage på sit meget aktive liv – og han har i grunden svært ved at forestille sig, at nogen kan have haft et liv mere rigt end hans. Anledningen til denne lyse status, er at Tage Dybkjær i dag fylder 70 år.

Tage Dybkjær har teologisk embedseksamen, men præst har han aldrig været. Stræbt efter det har han heller aldrig, og han søgte først og fremmest det teologiske studium på grund af dets almindennende kvaliteter. Den ballast han dermed fik har siden været ham til god støtte, og han har aldrig fortrudt sit valg af studium, selvom det ikke førte ham på prædikestolen. Men det snerper dog lidt i den retning, når han i dag sidder som formand for menighedsrådet i Egå. Desuden har han været med i bestyrelsen for Århus valgmenighed.

Men det er inden for efterskoleverdenen, Tage Dybkjær har koncentreret sine kræfter. Fra 1938 til 1970 var han forstander for Egå Efterskole, og fra 1951 til 1965 var han formand for Foreningen af frie Ungdoms- og Efterskoler.

– Formandsposten gav ekstra arbejde, men også en mængde dejlige kontakter – både fordi jeg kom ud til de møder, vi havde i foreningen, og fordi jeg meget ofte kom ud som foreningens repræsentant. Desuden kom jeg i kontakt med ministeriet og med de skiftende undervisningsministre.

Tilfreds nøjsomhed

Dybkjær er vokset op i Beder syd for Århus, hvor hans far var enelærer. Hjemmet var præget af »tilfreds nøjsomhed« – lærerlønningerne var beskedne på dette tidspunkt, og mange børn var der i hjemmet. Dybkjær havde fem søskende. Dagliglivet i skolehjemmet var præget af sammenhold og medansvar. I fællesskab klarede man hverdagens pligter. Nødvendigheden af en sådan indstilling blev understreget på grund af moderens tidlige død – under den spanske syge.

Tage Dybkjær kom på gymnasium i Århus, blev student – og rejste til København for at begynde sit teologiske studium. Herunder kom den første antydning af, hvilken retning hans liv skulle tage. Således fik han fra forstander Hans Lund på Rødding Højskole tilbud om at blive knyttet til skolen som lærer. Dybkjær slog til og kom til skolen i 1928.

Det blev en afgørende tid for ham, hvor han lærte højskolen at kende – og desuden kom han gennem sit samliv med sønderjyderne i denne periode kort efter genforeningen ind på livet af denne landsdels særlige problemer, og han kom til at nære en beundring for sønderjyderne, som han siden har bevaret.

I sin studietid nåede Tage Dybkjær også at være lærer i en periode på Borups Højskole i København. Igen skete det efter opfordring. Og sådanne opfordringer til at gå ind i et arbejde har fulgt Dybkjær gennem hele livet. Det har aldrig været nødvendigt for ham at bruge tid på at skrive ansøgninger.

Højskolepræget

Efter sin embedseksamen blev Dybkjær lærer på Vallekilde Højskole, hvor han virkede, indtil han i 1938 blev forstander på Egå Efterskole.

Tage Dybkjær trak sig tilbage fra forstanderposten, inden han nåede pensionsalderen. Han foretrak at gå på et tidspunkt, hvor man endnu kunne spørge: Hvorfor går han? – frem for at vente til spørgsmålet eventuelt havde ændret sig til: Hvorfor går han ikke?

De mange års arbejde inden for efterskoleverdenen har betydet, at Dybkjær på nærmeste hold har oplevet de betydelige ændringer, der i hans virketid er sket med efterskolen. En ændring der efter Dybkjærs opfattelse ikke er til det gode. Han tænker bl.a. på forholdet til de statskontrollerede afgangsprøver.

Om efterskolens fremtidsmuligheder siger Tage Dybkjær: – Hvis den fortsætter den linie, som den er slået ind på, vil den hele tiden skele til, hvad man gør i folkeskolen, og så vil den prøve at give de samme kompetencegivende muligheder. Jeg ville ønske, at efterskolen igen vil gå foran med nye pædagogiske tanker, og at unge kræfter inden for efterskolen kan finde en vej på samme måde, som efterskolen tidligere har kunnet. Det skal være en efterskole, der først og fremmest imødekommer, hvad der er nødvendigt for mennesket. Efterskolen skal ikke bare være en skole, der giver det samme som folkeskolen.

Vidste hvad de ville

Ligesom efterskolen forandrede sig i Tage Dybkjærs forstandertid, gjorde eleverne det også:

– Når man skal fortælle om en sådan udvikling, fristes man let til at generalisere, og det er altid farligt. Men hvis jeg ikke bliver misforstået, vil jeg alligevel prøve at generalisere og sige, at forskellen på efterskolens elever er enorm, når man sammenligner tiden, da jeg begyndte, med

tiden da jeg sluttede af. I de første år fik vi elever, der vidste, hvad de ville, og som søgte til efterskolen, fordi de hjemme i deres egen skole ikke kunne få mere end de syv undervisningsår. Sidst i min forstandertid, i slutningen af 60'erne, var det de færreste elever, der vidste, hvad de ville. De kom snarere, fordi de ikke vidste det – fordi de ligesom fornemmede et pres fra samfundet gående ud på, at hvis de ikke fortsatte deres skolegang, ville de få et stempel på, at de ikke duede. Det er ganske naturligt, at den ungdom, vi havde til sidst, måtte være ganske anderledes præget end den ungdom, vi havde i 40'erne. De unge havde til sidst en helt anden indstilling til tilværelsen, måske fordi de ikke har prøvet, hvad det vil sige at lide nød og at blive berøvet friheden. De havde ikke nær den samme respekt for materielle værdier som unge tidligere.

Tage Dybkjær mener, at det er blevet både lettere og sværere at være ung, og han henviser bl.a. til situationen omkring arbejdsløsheden:

– Det er lettere at være ung, fordi man kan få en så god understøttelse, som tilfældet er. Og jeg synes, at det er vældigt godt, at man socialt kan hjælpe på denne måde. Men det er en gammel kendt sag, at der skal en stærk ryg til at bære gode dage. Hvis man skaber en livsstil for de unge, hvor de lever af understøttelse, så er det en ulykke ikke bare for dem selv, men for hele samfundet. For det betyder, at de ikke lærer, hvilken betydning arbejde har i sig selv.

Claus Grymer, Kristeligt Dagblad

10 års jubilarer

I de efterhånden mange år, hvor vi har haft et særligt indlæg i Egåbogen med hilsener til og fra 10 års jubilarer, har der hidtil hvert år været to hold, der havde jubilæum – et vinterhold med drenge og et sommerhold med piger. De hold, der begyndte på skolen først i november eller først i maj, betragtedes som 10 års jubilarer ved det elevmøde, der holdtes om sommeren 10 år efter.

Da vi fra januar 1967 ændrede kursustiderne og begyndte i august og januar med mulighed for 5 eller 10 måneders kursus fra august, flyttede vi samtidig elevmødet fra juli til maj. Det betyder, at kun de, der var på Egå efterskole før august 1967, kan betragtes som 10 års jubilarer ved det møde, der bliver afholdt 30. april 1977. De, der kom fra august 1967, må vente til 1978, enten de var her til slutningen af maj 1968 eller kun til julen 1967.

Deraf følger, at vi i år kun har holdet januar-maj 1967 som jubilarer at skrive om i Egåbogen. Jeg har altså kun kunnet sende brev ud til ca. halvt så mange som ellers. Det må man tage i betragtning, når man ser, hvor få der denne gang har meldt sig som 10 års jubilarer. Dertil kommer, at ikke mindre end 18 af brevene er kommet retur fra postvæsenet som ubesørgelige p.gr. af adressatens adresseændring. Hvad så årsagerne kan være, er det en kendsgerning, at antallet af returbreve er steget år for år.

Trods alt skulle dog ca. 60 have fået mit brev, så man kan synes, at interessen for at sende en hilsen til kammeraterne gennem Egåbogen har været for ringe. Så meget mere har det glædet os at få dem, der er kommet, og vi har stadig lov til at håbe, at flere end de, der har skrevet, vil indfinde sig til jubilarenes dag den 30. april 1977.

Husk dagen, og hjælp til med at få så mange af jer fra 1967 som overhovedet muligt til at mødes her den dag!

Vi takker for hilsener fra følgende:

Kirsten Elisabeth (Jørgensen) Larsen, Endelave, nu: Halmøvænget 25, 8381 Mundelstrup.

Hvis I handler i Bilka i Tilst, kan I måske træffe hende, for dér er hun kassedame.

Thorny Borghild (Madsen) Olsen, Nr. Søby, nu: Vårgården, Adellers Allé 21, 4532 Gislinge. Hun har oplevet en hel del, skriver hun. Arbejdet på et hotel i Skagen, senere hos en læge og til sidst på Korinth landbrugsskole, hvor hun traf den mand, som hun blev gift med i 1970. De har nu tre børn og nok at gøre på hendes svigerfars gård, som de overtog 1975.

- Grete Sørensen*, Følle, nu: Handest, 8990 Fårup. Hun er kassedame ligesom Kirsten, men sidder i Føtex, Hobro. Lever i øvrigt i papirløst ægteskab og har en datter.
- Povl Tagholm Hansen*, Enner, nu: Chr. Winthersvej 79, 8230 Åbyhøj. Udlært radiomekaniker 1973. Købte samme år hus i Åbyhøj sammen med sin pige. De har en datter på 16 mdr. Povl har arbejdet ved et firma, der installerer samtaleanlæg, men er for tiden (til 30-12-76) i militærtjeneste.
- Villy Erik Hansen*, Lemmervej 7, 8544 Mørke, er traktorfører på Lemmer maskinstation.
- Jakob Holm*, Vitved, nu: Vinde-Helsing fri- og efterskole, 4281 Gørlev Sj. Skriver, at han »har været igennem hele møllen« - fra landarbejder over »banjotromme«-pædagog til lærer med Grundtvig-Kold-Marx ideer. Har boet alene og i kollektiver, men i de sidste 3-4 år sammen med Vibeke, og nu virker han som lærer på fri- og efterskolen.
- Tommy Jensen*, Tirstrup, nu: de Lichtenbergsvej 77, 2. sal, 8500 Grenå. Ham kan I måske få lov at hilse på, hvis I rejser med Europafærgen Grenå-Varberg. Han arbejder som kok på et af skibene. Er gift med Hanne Sørensen fra Vrinners på Mols, de har en datter på 3 år.
- Helge Jørgensen*, Århus, nu: Elmevej 7, 4293 Dianalund. Skriver kort og godt: real-skole, gymnasium, militærnægter, sygehjælper, nu H.F.-studerende på 2. år og agter, hvis eksamen opnås, at studere biologi og kemi på RUC.
- Jens Peder Klemmen*, Gjerrild, nu: Mågevej 2 A, 8500 Grenå. Har gået på telefon-skole og er nu telefonmontør i Grenå.
- Jens Klinge*, Eg »Østergård«, 8420 Knebel. Gennemgik 1969-70 landbrugets grundskoleuddannelse på Sydsjællands landbrugsskole. Havde i de følgende år arbejde hjemme eller på andre gårde, afbrudt af soldatertjeneste i livgarden et år 1971-72 og fem måneders ophold på Ollerup gymnastikhøjskole, hvor han tog delingsføreruddannelse. Endelig færdiggjorde han sin teoretiske landmandsuddannelse med et 9 måneders driftslederkursus på Vejlbys landbrugsskole 1974-75. Måtte senere tage sygehusophold nogen tid p.gr. af en knæskade, men har i sommer været forkarl på en gård på Horsensøgen.
- Kurt Nielsen*, Drammelsevej, Tirstrup, 8400 Ebeltoft. Var først ved landbruget, men kom fra 1972 til Sechers rutebiler, Rostved, og er nu rutebilchauffør ved DSB's rutebiler til Knebelbro.
- Vagn Olesen*, 8799 Tunø. Efter 4 års læretid havde han sin uddannelse som skorstensfejer og arbejdede derefter bl.a. i Højbjerg, indtil han i februar 1976 forpagtede en farbrors gård, som han driver med grøntsager.
- Peter Ross Sørensen*, Fuglsølejren, nu: Teglumvej 11, Båstrup, 8660 Skanderborg. Fortæller, at han har arbejdet på landet som karl og fodermester det meste af tiden, men der har da også været tid til ophold på Gerlev idrætshøjskole 1969-70 og Vejlbys landbrugsskole 1973-74. Soldatertjenesten aftjentes i søværnet, som hovmester. Han blev gift i 1973, overtog »Teglumgård« 1974 (ca. 30 tdl. + 25 malkekøer og 10 grisesøer), hvor der sikkert er mere end nok at gøre. Han har to småpiger på henholdsvis 3 og ½ år.

Tage Dybkjær

Nyt fra Egå Elevforening

Elevforeningens bestyrelse har i årets løb holdt 6 møder om planlægning og udgivelse af Egåbogen.

I februar startede planlægningen af årets elevmøde. Der skulle skrives til 5, 10, 25, 40 og 50 års jubilarene og vi skulle have fastlagt dagens program.

Elevmødet blev holdt den 1. maj. Det startede med jubilæumsmiddag kl. 12, hvor der var mødt et halvt hundrede jubilare, især 25 års og for første gang var der 5 års jubilare fra Ungdoms-Højskolen. Eftermiddagen blev indledt med den årlige generalforsamling, hvor formandsberetning og regnskab blev godkendt. Til bestyrelsesvalg var der 2 nyvalg og et genvalg. Under eventuelt blev der udtalt anerkendende ord om, at elevforeningens regnskab var blevet rettet lidt op. Da ikke flere ønskede ordet, udnævnte formanden, med bifald fra forsamlingen, Karin og Tage Dybkjær til æresmedlemmer i elevforeningen. Derefter var der foredrag ved højskolelærer Mads Lidegård fra Krogerup Højskole over emnet Grønland. Efter foredraget blev der fra tilhørerne stillet spørgsmål, som Mads Lidegård besvarede. Samtidig med elevmødet havde skolen en billedmontage om Grønland opstillet i gymnastiksalen. Aftenen blev indledt med underholdning af nogle elever, som spillede og sang. Derefter underholdt skolens lærere. De havde i år lavet en revy med gamle revymelodier og tekst, der handlede om skolen, eleverne og lærerne fra Ungdoms-Højskolen, noget der morede publikum, der til slut gav de optrædende stort bifald. Aftenen sluttede med dans til Terkel Steens orkester.

Vi må indrømme, at vi var noget skuffede over den ringe interesse for dagens program, især eftermiddagsprogrammet. Det er svært at få jubilare og tidligere elever til at samles om et emne. Det er som om jubilarene har nok i at mødes og tale med hinanden. De tidligere elever, der er fra de sidste 3-4 årgange, hvad de altid har været gennem årene, har en anden udtryksform og tænkemåde. De ønsker måske at det, der skal foregå under et elevmøde, ligner det de kender fra deres højskoleophold. Derfor diskuterede vi, ved det første møde efter 1. maj, hvad vi kunne gøre, for at den enkelte kan få mere ud af dagen. Vi blev enige om at holde jubilæumssammenkomst og elevmøde hver for sig. Jubilæumssammenkomst vil blive holdt lørdag 30. april 1977 og elevmøde i week-enden 3., 4. og 5. juni 1977. Hvilke ændringer der skal ske vedr.

elevmødet er endnu ikke fastlagt. Vi synes, at det på nuværende tidspunkt er for tidligt at lægge det i faste rammer.

Repræsentanter fra bestyrelsen har besøgt skolen i november og april og fortalt om Egå Elevforening. For at have mere kontakt med eleverne, der går på skolen, er der valgt en elevrepræsentant, som deltager i bestyrelsesmøderne.

Vort første møde vedr. Egåbogen blev holdt i september. Her udarbejdede vi retningslinjer for årets bog, bl. a. var der stillet spørgsmål om 10 års jubilarene stadig skulle skrive om sig selv. Nogle syntes, der var for få, der svarede på henvendelsen fra Dybkjær, og at stoffet kun havde interesse for et fåtal af elevforeningens medlemmer. Bestyrelsen blev dog enig om at spørge Dybkjær, om han igen i år ville hjælpe med dette stof, og ud fra dette resultat skal vi så vurdere, om denne artikel skal udelades næste år. Derefter skulle vi finde nogle personer til at skrive i den, bl.a. skulle lærerne spørges. Det er ikke sikkert, at du er blevet kontaktet, men du er velkommen til at sende en artikel til næste års Egåbog. Den skal blot være os i hænde senest 1. oktober 1977.

På grund af stigende omkostninger, bl. a. portoforhøjelse, har vi desværre været nødt til at forhøje kontingentet til kr. 22.

Bestyrelsen

En vandrebogs historie i 25 år

Ca. et halvt år efter, at jeg i 1951 havde været på Egå efterskole, fik min søster en vandrebog fra Rønde højskole. Jeg syntes, det var meget spændende, så jeg fandt min poesibog frem og satte mig til at skrive til alle 82 elever. Desværre fik jeg kun brev fra 28 af dem.

Så den 7. juni 1952 startede vandrebogen for egåelever, og hvor var det spændende, om det kunne lade sig gøre. Den skulle jo helst vandre i mange år.

Jeg havde lavet ni love foran i bogen. En af dem lyder således: når bogen sendes til næste adresse, må et kort sendes til formanden, så denne altid ved, hvor bogen er, – så for hver ca. 15 dage skulle der komme et kort til mig (kortene ligger inden i bogen, hvor der også er to kuverter, en til udgifter og en til bøder). Da bogen så kom tilbage efter 12 måneder, var det morsomt at læse brevene og se billeder.

Men efter tredje runde begyndte pigerne at skifte efternavne, der kom bryllupsbilleder, og efterhånden kom der også børn med på billederne. Da vandrebogen skulle af sted femte gang, var der kun 25 medlemmer tilbage, nå, men heldigvis holdt de andre da ved, og efter tolvte runde var vi samlet til frokost på Kongensbro kro, den 29. september 1966. Det var morsomt at ses igen efter 15 år, og nu var der 6 piger fra årgang 1951, som også var mødt op, og nogle flere af vores havde meldt sig til, så nu var vi 34 i alt i bogen. Mange skrev, at de ventede på bogen, og når den endelig kom, lagde de alt til side for at læse vandrebog, og det skulle nok passe, at den kom lige som huset skulle laves om og de lå i et værre rod, men efter deres breve at dømme var de glade for sammenholdet i vandrebogen, og de begyndte at spørge, om vi ikke snart skulle samles til frokost igen, så den 22. maj 1971 var vi så på Ulstrup slot til frokost. Her var mødt 21 + 9 nye fra 1951. Enhver betaler selv, her var det 30 kroner for hver. Vi havde en dejlig dag. Denne gang var det ikke så vanskeligt at kende hinanden som på Kongensbro.

Bogen vandrede videre med nu 43 medlemmer. Nogle må have et eller flere rykkerkort, men jeg synes det går fint, og jeg ved, at alle er glade for bogen, det ses gennem hvad de skriver i bogen og på kortene de sender mig. Det er efterhånden blevet en tyk bog og måske også lidt dyrt at sende den videre, men jeg håber, at den må blive ved at vandre.

Ja, inden længe er der nogle af dem, der skal have sølvbryllup. En af dem er blevet bedstemor. Ja, hvor tiden dog går.

I år var vi så nogen og tyve der var samlet til formiddagskaffe på Sjette Frederiks kro i Risskov og kl. 12 på Egå Ungdomshøjskole til jubilæumsmiddag. 25 års forløb forandrer en skole, men en hyggelig dag var det med lidt af den efterskole som vi kendte og de daværende forstander Dybkjærs, Ingeborg Friis Bak, Willemoeses og flere. Det var en dag, som der vil blive skrevet om i vores vandrebog.

Jeg vil som formand for vandrebogens medlemmer, som var med til en hyggelig dag den 1. maj 1976 sige hjertelig tak til den nuværende forstander Krarup for en dejlig middag og kaffe, og for at vi måtte være med. Tak!

Den dag fik vi også yderlig nogle medlemmer, en elev og nogle lærere fra dengang, ja, måske er alle 83 Egåpiger en dag samlet i en bog, det kunne jo være hyggeligt. Men dem der er samlet i bogen, vil sikkert blive ved at sende vandrebogen videre til næste adresse.

Jeg har endnu ikke fortrudt at jeg satte mig til at skrive i 1952, og jeg håber så inderligt at vores vandrebog må blive ved at vandre i mange år fremover.

Tove Strunge Poulsen, elev 1951,
før Løgtengården,
nu Grenåvej 209, 8240 Risskov

Forskelligt

Elevmøde

Elevmødet vil blive afholdt fredag den 3. til søndag den 5. juni 1977. Program vil blive udsendt til foreningens medlemmer i maj måned. Tanken bag mødets udvidelse til en hel week-end er ønsket om at skabe nogle bedre rammer for et mere varieret program.

Jubilæumsmøde

Elever fra januar-maj 1972, august-december 1971, januar-maj 1967, 1952, 1951/52, 1937, 1936/37, 1927 og 1926/27 indbydes til jubilæumsmiddag lørdag den 30. april 1977 kl. 12.

Mødet holdes adskilt fra elevmødet for at give deltagerne bedre muligheder for at være sammen med deres holdkammerater. Indbydelse vil blive udsendt til alle, som vi kender adressen på. Da vi imidlertid ikke har kendskab til ret mange adresser, opfordrer vi de nævnte årgange til selv at arbejde for et stort fremmøde. Tilmelding sker til højskolen senest mandag den 25. april.

Adresseændringer

Hvis der er tale om vedvarende adresseændring, så meddel højskolen den nye adresse samt elevårgang. Skolens adresse er: Egå Ungdoms-Højskole, Eghøjvej 31, 8250 Egå.

Bestyrelsen for Egå Ungdoms-Højskole

Karen Klinge Andersen, Rosenhøjvej 18, Ugelbølle, 8410 Rønde

Frede Bak, Rodskov, 8541 Skødstrup (formand)

Bjørn Dybkjær, Skovrevlgyden 12, 5653 Nørre Lyndelse

Esther Kvist-Andersen, Østre Møllevej 11, Trige, 8200 Århus N

Anders Willemoes Nielsen, Helvegshøjen 3, Overlund, 8800 Viborg

Jes Thomsen, Bynksminde, Skæring, 8250 Egå

Ove Aabo, Brovej 4, 8250 Egå

Bestyrelsen for Egå Elevforening

Karen Klinge Andersen, Rosenhøjvej 18, Ugelbølle, 8410 Rønde (formand)

Ingrid Forskov, Nålemagervej 61, 8900 Randers

Leif Jensen, Silkeborgvej 320, 8230 Åbyhøj

Jens Klinge, Eg, 8420 Knebel

Inge Kaae, Tousvej 99, I. tv., 8230 Åbyhøj

Anne Kirstine Nielsen, Østre Fasanvej 2, 8410 Rønde

Jan Hagerup Pedersen, Reirsensvej 7, Værelse 74, 8900 Randers

Elever

Januar-maj 1976

Jan Algreen-Petersen, 3550 Slangerup
Inger Andersen, 5856 Ryslinge
Sanne Bech, 4230 Skælskør
Erikka Berg, Göteborg, Sverige
Jes Blond, 2660 Brøndby Str.
Michael Bodenhoff, 2970 Hørsholm
Pär de Groot Boersma, 7760 Hurup
Sanne Bundgaard, 6630 Rødding
Lotte Bülow, 8000 Århus C
Alex Caruso, 8220 Brabrand
Ove Christensen, 2730 Herlev
Torben Dahl, 4200 Slagelse
Kamma Djurhuus, 4772 Langebæk
Kim Eden, 6000 Kolding
Nana Egede, 3900 Godthåb
Helle Forchhammer, 3000 Helsingør
Mette Formann, 5000 Odense
Vivi Glückstadt, 4400 Kalundborg
Johanne Grønnemark, 8544 Mørke
Pia Hoffmann Hansen, 2860 Søborg
Tina Holm, 4891 Toreby
Helle Just Jacobsen, 6000 Kolding
Helene Jensen, 7470 Karup
Jan Jensen, 5330 Munkebo
Jens Jensen, 8981 Spentrup
Jørn Jensen, 9640 Farsø
Svend Jensen, 2650 Hvidovre
Peter Kongerslev, 9990 Skagen
Birte Kristensen, 1851 København
Preben Kristensen, 8340 Malling
Hanne Kristiansen, 8800 Viborg
Dorte Kyhn, 9520 Skørping
Gurli Larsen, 9900 Frederikshavn
Ina Larsen, 8544 Mørke
Shawn Lockery, Mass., USA
Birgitte Madsen, 7755 Bedsted
Vibeke Nicolaisen, 6780 Skærbæk
Jan Fiil Nielsen, 9640 Farsø
Alice Pedersen, 8800 Viborg
Inge-Mette Pedersen, 9200 Skalborg
Jan Hagerup Pedersen, 8800 Viborg
Marie Pedersen, 7400 Herning
Bente Prior, 3650 Ølstykke
Pernille Rode, 3050 Humlebæk
Inge Schou, 6760 Ribe

Peter Sejr, 9640 Farsø
Brian Simmelsgaard, 2650 Hvidovre
Lars Tholle, Geneve, Schweiz
Dorte Thorsen, 3200 Helsingør
Anne Vaag, 5370 Mesinge
Niels Veng, 4600 Køge
Morten Weltz, 8870 Langå
Lars Wistesen, 7323 Give
Ulla Wulff, 8700 Horsens

Jan Algreen

Inger Andersen

Sanne Bech

Erikka Berg

Jes Blom

Michael Bodenhoff

Par de Groot Boersma

Sanne Bundgaard

Alex Caruso

Ove Christensen

Torben Dahl

Kamma Djurhuus

Kim Edm

Nana Egeda

Helle Forchhammer

Metta Furmann

Vivi Glückstadt

Pia Hansen

Johanne Grønemark

Tina Holm

Helle Jacobsen

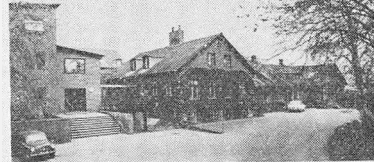
Helene Jensen

Jan Jensen

Jens Jensen

Egå Ungdomshøjskole

JAN-MAJ 1976

Jørn Jensen

Svend Jensen

Birte Kristensen

Preben Kristensen

Hanne Kristiansen

Peter Kongerslev

Dorte Kyh

Ina Larsen

Shawn Lockery

Birgitte Madsen

Jan Nielsen

Alice Pedersen

Inge Pedersen

Marie Pedersen

Bente Prior

Pernille Rode

Inge Schou

Peter Sejr

Brian Sammelgaard

Lars Tholle

Dorte Thorsen

Anne Vaag

Niels Veng

Morten Weltz

Lars Wistesen

Lotte Bökow

Ulia Wolff

Ines Søndergård

Birgit Mathler

Inge-Lise Ravn Jørgensen

Mugens Vestergård

Else Jensen

Elna Marie Madsen

Elo Madsen

Erik Pål Christensen

Bo Kjems

Gunhild S. Jensen

Gurli Larsen

Henning Gregersen

Margrethe Hansen

Ove Sørensen

Birte Nørgaard

Kjeld Krarup

PLeth Mygind

Else Vestergaard

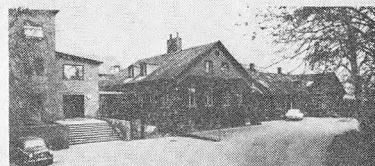
Lisbeth Svendsen

Helle Hylleberg

August-december 1976

- Jesper Arndal, 1362 København K.
Manuela Buhl-Mortensen, 4400 Kalundborg
Annette Carlsen, 4540 Fårevejle
Susanne Christensen, 6700 Esbjerg
Susanne Toft Christensen, 9800 Hjørring
Lisbeth Christiansen, 4400 Kalundborg
Ove Christoffersen, 8700 Horsens
Kim Dyrholm, 7500 Holstebro
Ann Gore, 3400 Hillerød
Erik Gundersen, 2000 København F.
Bente Halberg, 9640 Farsø
Finn Hansen, 7000 Fredericia
Torben Palmer Hansen, 8900 Randers
Lajla Hemmingsen, 4330 Hvalsø
Yvonne Bovedt Hessner, 2610 Rødovre
Jette Hjermitslev, 8210 Århus V.
Inger Iversen, 6360 Tinglev
Britta Jensen, 4330 Hvalsø
Dorthe-Lis L. Jensen, 4400 Kalundborg
Gitte Jensen, 6270 Tønder
Helle Jensen, 8543 Hornslet
Lisbeth Jensen, 9530 Støvring
Signe Skårup Jensen, 5793 Højby
Marianne Jeppesen, 4330 Hvalsø
Henrik Johansen, 4900 Nakskov
Helle Jørgensen, 7400 Herning
Pauline Kern-Jespersen, 2900 Hellerup
Marianne Knudsen, 6760 Ribe
Birgitte Koefoed-Hansen, 2650 Hvidovre
Bente Kristensen, 4100 Ringsted
Mette Kristiansen, 7500 Holstebro
Torben Laursen, 7100 Vejle
Anne Lausen, 6580 Vamdrup
Birthe Lodberg, 6700 Esbjerg
Dorthe Lund-Hansen, 5000 Odense
Ulla Madsen, 6700 Esbjerg
Charlotte Mikkelsen, 2100 København Ø.
Annemette Mouritzen, 4660 St. Heddinge
Annette Naldahl, 8700 Horsens
Anette Nielsen, 3900 Godthåb
Helle Nielsen, 2620 Albertslund
Lisbeth Nielsen, 2610 Rødovre
Helene Nygaard, 9530 Støvring
Anders Ertmann Pedersen, 8550 Ryomgård
Birte Pedersen, 8700 Horsens
Karin Hein Pedersen, 5260 Hjallelse
Charlotte Petersen, 6760 Ribe
Karoline Petersen, 3900 Godthåb
Helle Holm Philip, 2100 København Ø.
Alice Rasmussen, 4291 Ruds-Vedby
Lykke Rasmussen, 2850 Nærum
Marianne Rasmussen, 4900 Nakskov
Irene Rosenkrantz, 5874 Hesselager
Birthe Rosgaard, 8800 Viborg
Inger Marie Rossen, 6040 Egtved
Kenan Seeberg, 2680 Solrød Str.
Kurt Steffensen, 8270 Højbjerg
Helle Svansø, 5672 Broby
Lena Svedstrup, 3520 Farum
Britta Syska, 9940 Byrum
Jytte Sørensen, 7500 Holstebro
Linda Sørensen, 4700 Næstved
Yvonne Thomsen, 7000 Fredericia
Birgitte Thorsen, 3200 Helsingø
Torben Aaberg-Jørgensen, 4700 Næstved

JESPER
AGERDALMANJELA
BUHL-MORTENSENANNETTE
CARLSENSUSANNE
CHRISTENSENSUSANNE TOFT
CHRISTENSENLISBETH
CHRISTENSENIWE
CHRISTOFFERSENKIM
DYHOLMFAITH ANN
GINEERIK
GLÆNDERENBENTE
HÅLERBERGFINN
HANSENTORSTEN FALMER
HANSENLAILA
HEMMINGENYVONNE BØVEDT
HESSERJETTE
HJERFANTSLEVINGER
IVERSENBRITTA
JENSENDORTHE LIS
JENSENGITTE
JENSENHELLE ELMARSTRØM
JENSENLISBETH
JENSENSIGNÉ SKAARUP
JENSENMARIANNE
JØPPESENHENRIK SEMELIN
JOHANSENPAULINE
KERRBY JØPPESENMARIANNE
KNUDSENBIRGITTE
KOEDRE HANSENBENTE
KRISTENSENMETTE & BERRE
KRISTENSENTORSTEN
LAURÉNANE
LOUISEBIRTHE
LØBBEDORTE
LUND-HANSENLILLA
MADSENCHARLOTTE
MIKKELSENANNETTE
MOURITZENANNETTE
NALDAHLANNETTE
NASTED
NIELSENLISBETH
NIELSENHELLE S.
NIELSENHELENE
NYGAARDANDERS
PEDERSENBRITTE
PEDERSENKARIN HEIN
PETERSENCHARLOTTE
PETERSENKAROLINE
PETERSENHELLE HOLM
PHILIPALICE LINDGAARD
RASMUSSENLYKKE
RASMUSSENMARIANNE
RASMUSSENIRENE
ROSSMARANTZBIRTHE
ROSSGAARDINGER MARIE
RINDSENKENAN ULRICH
STEBERGKURT THANNING
STEFFENSENHELLE
SVANDEWA
SVOBSTRUPBRITTA
SYSKAJYTTE DALGAARD
SØRENSENLINDA
SØRENSENYVONNE
THOMSENIRENE
SØNDERGAARDBIRGIT
MØLLERINGE LISE RAVN
JØRGENSENMOGENS
VESTERGAARDELSE
JENSENELNA MARIE
MADSENELO
MADSENERIK PILLI
CHRISTENSENBO
KJÆMSGUNNILD S.
JENSENBIRGITTE
THORSENTORSTEN
AABERG JØRGENSENHENNING
GREGERSENLISBETH
HANSENIWE
SØRENSENBIRTE
NØRSGAARDKJELD
KJØRUPP. LEITH
NYGAARDELSE
VESTERGAARDLISBETH
SVENDSENMETTE
FORMANN

EGÅ UNGDOMSHØJSKOLE

AUG.-DEC. 1976

Elevforeningens regnskab 1975-76

Indtægt:

Kassebeholdning ved periodens start	3.814,73
Indtægt ved elevmøde	4.756,85
Medlemsbidrag	12.494,00
Salg af Egåbøger på skolen	450,00
Indvundne renter	273,45
Kontingenter 1974-75	118,00
Fejlgirering	1.429,22
Balance	<u>23.336,25</u>

Udgift:

Elevmøde	2.620,12
Gaver m. v.	222,50
Blanketter, kuverter og tryksager	267,46
Porto	3.067,50
Egåbogen	10.673,73
Kontingent tilbagebetalt	20,00
Fejlgirering	1.429,22
I alt	<u>18.300,53</u>
Kassebeholdning ved periodens slutning	5.035,72
Balance	<u>23.336,25</u>

Egåfondets regnskab 1975-76

Indtægt:

Kassebeholdning	300,74
Renter fra sparekassen	20,70
Renter fra obligation	40,00
Balance	<u>361,44</u>

Udgift:

Kassebeholdning	361,44
Balance	<u>361,44</u>

Formue:

Sparekassebog	361,44
Obligation	1.000,00
I alt	<u>1.361,44</u>